

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 6. Quales ſint ſpecies intelligibiles Angelorum, & ad quid valeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Quinta
causio.
Raynaud.
Salas.
Malon.

Neque plus proficiunt Theophil. Raynaud. dicit. 4. Theolog. natur. qm. a. 5. n. 172. & sequent. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 4. sect. 7. p. 124. & Malonius apud Suar. supra, qui dicit deesse speciebus in suis Angelorum modum quandam, & determinationem in infusam, sine qua species non possunt representare obiectum ut existens: hunc autem modum addi speciei quando obiecta existunt: ideoque tunc cognosci posse, non antea.

Enimvero quaestio est, an non cognoscantur abstractiue ut futurae vi specierum: non autem ut iam actu existentia. Præterquam quod istius modificationis causa non potest assignari, ut alibi ostendimus: specialis vero rectus ad Deum, nec philosophicus, nec probabilis est. Nouum enim & sine exemplis est, quod Deus rerum naturalium virtutes continuè immuret: sicut hæc species continuè infusis modis alterantur forent, ut continuam mutationem obiectorum representare possent.

Cur Deus
species in-
fuderit ha-
rum rerum
potius
quam illa-
rum?

Dices non fuisse rationem cur Deus potius aliquarum rerum naturalium & creandarum species Angelis infuderit, quam omnium. Respondeo non fuisse quidem ex natura rei rationem, cur potius aliquarum talium, quam omnium aliarum disunctiue, collectiue enim non sunt capaces omnium: Conuenienter tamen diuinam prouidentiam aliquarum species potius infundere potuisse: puta totius mundi corporei quoad partes præcipuas, & species, & indiuidua illustriora, in quibus magis elucebat speciei perfectio, & Dei bonitas atque magnificentia: exceptis tamen rebus illis, quæ cum ipsis eodem instanti creatæ fuerunt, & sufficienter præsentis: potuerunt enim illas cognoscere per seipsas, & ex earum cognitione intuitiua speciem retinere. Item species earum rerum, in quarum ministerium, aut gubernationem deputabantur. Præter species mysteriorum supernaturalium, eorum saltem quæ ad ipsorum salutem consequendam pertinebant: quorum notitiam actualem vel habituales ab initio creationis habuerunt, ut dicemus disp. 43. sect. 1. Ad demum probabile est aliquorum etiam possibilitatem species infudisse, & quidem plurimum Angelis perfectioribus, licet contrarium D. Thoma & aliis communius placeat.

SECTIO VI.

Quales sint species intelligibiles Angelorum, & ad quid valeant?

61.

Res in titulo insinuatur difficultates circa species intelligibiles Angelorum. Prima, sintne confusæ vel distinctæ quoad representandas proprias rerum naturas & singularitates? Secunda, sintne vniuersales, & ampliores in Angelis perfectiori-

Tomus I.

bus? Tertia, quid præsent Angelis huiusmodi species, notitiamne intuitiuam, an abstractiuam tantum? Sermo autem est de speciebus tam acquisitis, quam infusis: de quibus,

Dico primo, licet à Deo potuerint Angelis infundi species confusæ, & vniuersales vniuersalitate abstractiua, id est, genus aut speciem ab indiuiduatione abstractam representantes: probabilius tamen videri fuisse potius infusas representantes distincte indiuidua, siue res ipsas singulares. Prima pars liquet. Nam huiusmodi species non dedecent speciales Dei productionem: neque minus dari possunt, quam species expressa, seu cognitiones representantes naturam vniuersalem à singularibus præcisam, quæ præcisio non repugnet Angelis.

Species infusæ Angelis fuerint distinctæ rerum singularium, potuerunt tamen esse vniuersalia.

Secunda pars probatur: quia res singulares continent naturas communes, & aliquid addunt earum conceptui, suntque perfectiores, & habent realem modum essendi: vniuersales autem sunt per mentis actum, & ut sic non habent realem modum essendi in re, sed tantum obiectiuum & extrinsecum: quia dicuntur vniuersales per extrinsecam denominationem à conceptu mentis vniuersali, representante confusè per modum vniuersalis, id est, non expressis eorum differentis, ea quæ sunt multa & singularia à partem. Pertinet autem ad perfectionem Angeli ut ab initio distincte cognoscat res secundum modum realem, quæ sunt, aut possunt esse à parte rei. In sine dubio species talis perfectior est, quia continet naturam vniuersalem, & aliquid addit: facileque poterit inferuire angelo ad præcisionem vniuersalem, si eam velit inadæquatè uti, ut potest. Quanquam Angelos intelligentias perfectas minus decet præcisio: Quia etiam de causa species singularium magis eorum perfectioni conueniunt. Contra verò species vniuersalis non valet ad expressam cognitionem vilius singularis. Quare Angelus accepit potius principium ad cognoscendas res singulares, quam communes tantum earum rationes.

Dico secundo, species acquisitas Angelorum aliquas esse confusas & præcisas: alias distinctas, & singulares representatiuas. Sequitur ex supra dictis. Cum enim Angelis non repugnet præcisio & inadæquatio speciei vel cognitionis: possunt Angeli exercere actus præcisius, específicos, genericos, transcendentes, ac probabiliter exercent: quibus acquirunt species proportionatas, representantes tales actus, & eorum obiecta, & que ita confusas duntaxat quoad obiecti representationem. Species enim acquisitæ, quæ ac habitu cõmensurantur actibus, quibus acquiruntur, & illis correspondent adæquatè. Ergo species vniuersales & præcisius respondent conceptibus præcisius & vniuersalibus, quippe cõmensurata ipsorum actiuitati naturali: quæ modum species distinctæ & singulares in representando, respos-

Species acquisite Angelorum aliqua sunt distincte, alia confusæ seu præcisius.

dent actibus distinctis & singularibus, quos Angeli frequenter exercent, & per quos tales species acquirunt.

64. De tertio, perfectiores Angelos habere quoque perfectiores & ampliores species, siue infusas, siue acquiritas. De acquiritis patet. Nam Angeli quod sunt perfectiores, eo per unico actu percipiunt, & exercent actus hoc sensu vniuersaliores. Igitur acquirunt species ampliores actibus illis communis & aequatas. Possunt quidem, si velint, perfectiores Angelos tendere singillatim & seorsim in obiecta non necessario connexa; atque ita eorum species singulares acquirere. Attamen frequenter exercent actus tanto ampliores, quanto ipsorum intelligendi vis capacior & perfectior est. Sicque praeferunt species illas singulares, aut minus amplas; acquirunt alias vniuersaliores, proportionatas actibus, a quibus producuntur.

65. De infusis similiter philosophandum est. Licet enim Deo liberum fuerit pares infundere species superioribus & inferioribus angelis: Probabilis tamen est, vel omnes, vel plurimas infundisse naturali intelligendi modo & perfectioni commensatas. Atque ita docent communis Theologi cum D. Thom.

D. Thom. q. 55. art. 3. c. Ob rationem hanc adducit: quod Angeli perfectiores eo magis accedunt ad similitudinem simplicitatis Dei, cuius tota plenitudo intellectualis cognitionis continetur in vno: scilicet in essentia diuina, per quam Deus omnia cognoscit. Vtraque partem conclusionis confirmat S. Dionysius cap. 17. de cael. hierarch. ubi affirmat Cherubim scientiam sublimiorem esse: ordinum vero inferiorum, magis particularem & inferiorem, pro modo suae conditionis. Et cap. 15. dicit Angelos superiores diuidere inferioribus, quae ipsi vnicuique & vniuersim intelligentia conceperunt. Et cap. 7. de diuin. nom. naturae esse ait animae rationali per signa inferiora & diuidua cognoscere: Angelos vero (nimirum quia intelligentia superiores) vniuersaliter cognoscere, & plura in vnum colligere.

66. Quanta vero sit amplitudo specierum Angelicarum certo definiti nequit. Dubium tamen esse non debet Angelos, quippe natura finita, & consoletur finitae virtutis intellectiua, nullam habere speciem actus infinitam, siue non commensatam intellectu suo. Qualis esset species valens ad representanda, simul, & determinate, infinita actu simpliciter secundum proprias eiusque differentias. Nam huiusmodi species non est minus infusa, quam species expressa, seu cognitio attingens distincte infinita actu simpliciter. Quare sicut ista excedit vires intellectus finiti: sic illa pariter: quauis representatio vtriusque speciei sit tantum intentionalis, & formalis & vniuersa.

67. Dixi, infusa actu simpliciter: Nam quod attinet ad infinitum actu secundum quod, quale dicitur esse continuum quodlibet, constans ex partibus semper diuisibilibus,

licet simpliciter finitum sit: Ex his, adaequata & distinctam eius cognitionem non excedere vires intellectus Angelici, ratione suae qualiscunque infinitatis. Quia Angelus non minus est limitatus in virtute productiua, quam in virtute cognoscitiua. Et tamen producit aliquod tale continuum: pura actus, & species, & habitus, intensos & diuisibiles in partes intensius infinitas, iuxta eandem opinionem. Quare intellectus Angelicus, ex alia parte perspicacissimus & distinctissimus, poterit tale continuum adaequate & distincte cognoscere, si nihil aliud obstat, quam ratio illa qualiscunque infinitatis. An vero aliunde repugnet, & sine vera talis infinitudo continui, non discipulo.

Dixi praeterea, secundum proprias causasque differentias: Nam aliqui possunt facile Angelos infinita cognoscere actu confuso, & vnam eorum speciem acquirere. Species enim, siue impressa, siue expressa, quae representant naturam vniuersalem praesentam, sunt quodammodo infinita in representando. Quomodo namque ipsa representata, est infinita potentialiter, quippe infinita multiplicabilis, & contrahibilis ad species vel ad individua infinita, quae omnia confuse representantur in conceptu communi naturae.

Contra propositam conclusionem sentit Scotus in 2. dist. 3. q. 10. Maior q. 6. Ricard. art. 6. q. 2. s. Contra: Baskol. q. 3. art. 2. At primo generatim contra specierum vniuersalitate obicitur speciem intelligibilem esse rem indiuisibilem, representantem obiectum cuius est species. Non potest autem eadem forma indiuisibilis esse similitudo plurium rerum dissimilium. Quia deberet assimilari vnicuique. Et si illa sint inter se diuersa, vt necessarium est si plures sunt; non potest vnum esse simile diuersis vt talibus. Ergo non potest vna species esse plurium rerum, vt plurium & diuersarum.

Respondeo similitudinem speciei & obiecti non esse formalem & vniuersam, sed tantum intentionalem, quam plurium vt talium esse posse, in simplici licet entitate, patet ex ideis & cognitionibus diuinis distincte omnia representantibus, licet sint vna entitas simplicissima. Itemque ex illis actibus, quibus multa vt connexa vel comparata cognoscimus. Necessarium enim est vtraque eodem simplici actu cognosci. Puta similia, vt talia, vel dissimilia, vel vnita, vel relata. Nam notitia vtriusque separatum non esset notitia similitudinis, nec similitum forma, vt talium. Et similitudo, vniuersa, connexio, & relatio, duorum est, sine quibus non magis potest concipi, quam homo vt homo, non conceptis iis quibus constat essentialiter. Res enim non potest cognosci, vt talis, sine illis omnibus quae includit intrinsece, aut importat extrinsece, quatenus talis est.

Secundo contra id quod diximus, Angelos superiores vt paucioribus & amplioribus speciebus, obicitur hinc sequi aliquos Angelos

Perfectiores Angeli habet species perfectiores, siue infusas, siue acquiritas.

Nulla tamen est infinita actu simpliciter.

Secus autem in unum quod

68

Contra sententiam Scoti Ricard. Baskol.

Potest esse species multa vt diuersa representantia

70

In Angeli superiores vnde pauciores species, non sequitur aliquis nullus potest.

posse intelligere possibilia sine vlla specie. Na si de decem Angelis, qui se gradatim supererit vno gradu proportionem arithmetica, supponamus primum & imperfectissimum intelligere quinque possibilia per eandem species; secundus vno gradu perfectior, intelliget per quatuor. Tertius per tres. Quartus per duas. Quintus per vnam. Sextus & reliqui per nullam.

Respondeo negando sequelam. Ad cuius probationem, dico non sequari proportionem, quando a paucitate specierum ad simplicem earum negationem transitur. Tantum enim sequitur, quod si quintus Angelus per vnam speciem, quinque possibilia intelligit: Angelus superior potest eadem & aliquid amplius intelligere per vnicam speciem. Aut, quod sola eadem facilius intelligat, quasi minori virtutis sue conatu & impensura. Adde hoc argumentum in species expressas, contra Scorum retorqueri posse. Et tamen certum est, planque necessarium dari species expressas, seu notitias plurium simul vt plurimum, sicut paulo ante ostendimus.

71. Solae species non suffiunt ad notitiam intuitiuam. Inuitio quid sit.

Dico quarto, species solas, siue infusas, siue acquisitas, non prestare Angelis notitiam intuitiuam obiecti, sed abstractiuam tantum, velut possibilis, aut praeteriti, aut quasi re ipsa imaginabilis existens & praesentis. Probat, quia intuitio est notitia experimentalis, & euidentis rei, in se ipsa immediate secundum praesentem existentiam cognita, terminantisque per se ipsam aspectum mentis, simili modo, quo ea, quae videmus oculo corporeo, terminant aspectum ocularem: ita vt vt talis actus mentis asseratur, aut asseri possit euidenter, sine alia probatione, rem existere: & ex vi talis modi tendendi cognoscatur quomodo res se habeat, secundum esse suum reale & actuale, & secundum ea quae illam comitantur, aut illi accidunt, si non sunt extra sphaeram potentiae cognoscentis sese perfecte applicatis. Et hae differentia cognitionis Deo quidem nihil addit aeterno eius actui, praeter extrinsecam denominationem coexistentiae obiecti. Quippe qui ab aeterno habet totam perfectionem intrinsecam cognitionis, necessariam ad res intelligendas, siue intuitiue vt praesentes, siue abstractiue vt futuras aut praeteritas, vel vt mere possibiles, aequiualentem diversis actibus creaturarum circa eiusmodi differentias. Ideoque differentia quibus cognitio diuina adaequate sumpta denominatur visio rerum praesentium, aut praesentia futurarum, aut memoria vel recordatio praeteritarum, sunt tantum penes obiecta ipsa, vnde extrinsecam tantum denominationem tribuunt Deo, qui ab aeterno perfectissime nouit rem vt existentem, pro ea temporis differentia, in qua existit: & vt futuram, pro differentia antecedente: vt praeteritam pro subsequente. Perfectissime, inquam, ita vt nihil acquirat perfectionis intelligentiae, quo tempore res existit, & a Deo videri dicitur, seu cognoscitur

experimentaliter, sed illam ipsam perfectionem ab aeterno habuerit, similem illi quam creaturae intelligentiae tunc temporis acquirunt, cum in res ipsas vt existentes actu, sibi praesentes, euidenter & experimentaliter tendunt. Nam in nobis discrimen manifestum est: & in Angelis esse, vt se probabilissimum communique consensu Theologorum receptum est.

Secus quod in nobis, & in Angelis.

Neque enim quanta est perfectio diuina intelligentia, tanta est etiam in Angelica vel humana; sed haec requirit differentiam obiectorum, & vario modo componit obiecta cum tempore, in quo actu cognoscit: ita vult vt intelligat res vt praesentes, aliter vt praeteritas, aliter vt futuras: multoque perfectius in rem tendat, quando eam percipit intuitiue, atque per se immediate, per certam & euidentem experientiam. Etenim, sicut in nobis experimur, intuitio longe perfectior est meliusque nos afficit, quam memoria praeteritorum, vel alia quauis abstractiua cognitio. Nam per intuitionem percipimus rem secundum suum esse reale, & non modò representatum; atque secundum praesentem existentiam actualitatis, & quae illi coniuncta sunt, vel de nouo adueniunt, si sunt proportionata nostrae virtuti cognoscentiuae perfecte applicatae. Et per memoriam non cognoscimus, quomodo res se haberet, si existeret & praesens esset: Posset enim se habere pluribus modis intra limitibus ordinis naturalis. Neque cognoscimus immediate & sine alia probatione, utrum res existat actu, sed tantum quod extiterit.

72.

Hanc autem perfectionem non habet intellectus Angelicus, vel humanus, ex se ipso, vt Deus; alioqui non magis quam Deus existentiam actualem & praesentiam obiecti requireret, sed res cognosceret intuitiue iam inqde ab initio eo ipso quod aliquando extitura forent. At neque ex se ipsis solis. Alioquin ille qui v.g. ratem vidit, & per visionem, sensitiuam & intellectualem diuis speciem acquisiuit; posset non tantum illius procul positae, aut non amplius existentis, recordationem habere; sed & intuitionem, quod manifeste in nobis falsum esse docet experientia. Quamuis enim habere iterum possimus conceptum germanum seu quidditatum, etiam claram, & euidentem rei antea visa, at non intuitionem, qualem ante descripsimus. Necessarium ergo est vt concurrat existentia ipsa obiecti per se ipsam determinans intellectum, & mouens ad sui experientiam, simili modo quo species illum iuuat ad notitiam abstractiuam obiectorum non existentium. Siquidem ad omnem cognitionem eger aliquo determinante & mouente: vt obiecto ipso, cum satis praesens est; vel eius specie, quando est absens; loquenda saltem de obiecto directe & immediate cognito.

73.

Nam quod ait Suarez lib. 2. cap. 11. num. 19. non requiri existentiam obiecti, vt eam videat Angelus, quasi aliquid quod moueat

Ad notitiam Angelicam debet obiectum ipsum per se concurrere.

Non est perfectior in Deo, quam notitia abstractiua eiusdem rei.

ad videndum, sed tantum quod terminet visionem? improbable est. Nihil enim est physice impotens ad effectum, aliquid, nisi quia deest aliquid, quod physice debeat concurrere ad effectum: deest, inquam, vel simpliciter; vel secundum quid, id est, non satis propinquum & debite applicatum est, ut concurrat. Et hæc impotentia non completur, nisi per aliquid quod integret & constituat potentiam, quodque vel iam de suo ponitur, vel sit propinquum, & sufficienter applicatur ad concurrendum. Atqui iuxta Suarezem ibidem, Angeli quamvis instructi speciebus obiectorum, sunt adhuc physice impotentes ad perfectionem intuitivam eorundem, ante ipsorum existentiam; & sunt potentes quando obiecta existunt. Ergo antequam obiecta existerent, deerat illis aliquid, cuius concursus physice necessarius est, quodque non merè terminatiue se habet, sed in modum concurrens prærequiritæ physice. Ergo non sufficit accessisse in obiecto rationem aliquam purè terminatiuam; à qua, ut Suarez ait, non pendeat cognitio; sed oportet accessisse rationem aliquam motiuam, à qua cognitio pendeat physice. non est enim motus illi xup.

75. Confirmatur ex Suarez ipso lib. 2. cap. 3. in fine ubi contra Henricum ex sententia eorum affirmat species ad abstractiuam cognitionem iuuantes supplere vicem obiecti; non terminatiuam, quasi ipsa terminent cognitionem; sed motiuam, seu excitatiuam, vix obiecta excitantes ad eius cognitionem. Ergo quando obiectum supplet per se, id quod deest speciebus ipsique intellectui ad perfectionem intuitionis, mouet pariter & determinat ad talem perfectionem; neque tantum terminatiue se habet respectu intuitionis; sed motiue, supplet & completur id quod deerat intellectui & speciei, ut intuitionem agnosceret. Neque enim supplet in specie terminationem, quam species habere nonquit: quippe quæ iuuat tantum ut medium in cognitionem, neque terminat ipsa cognitionem, sed obiectum quod per illam cognoscitur; supplet ergo & completur id quod deerat motionis & determinationis intellectus. Atque ita non minus per se concurrat ut principium mouens & determinans ad intuitionem, quam species vice ipsius concurrat ad notitiam abstractiuam. Siquè præter motionem necessarius esset influxus effectus speciei in actum abstractiuum; ut Suarez existimari præsertim ad id requiretur influxus obiecti in intuitionem, cum ad utrumque intellectus sit æquè per se insufficientis, & ambo quæ necessaria sint ad illum constituendum in actu primo sufficienti & completo. Quomodo ergo necessitas specierum in absentia obiecti, non est ratione terminationis, sed ratione determinationis & motionis, secundum quam supplet vicem obiecti; sic in obiecto, per seipsum si-

ne specie cognito, præter terminationem agnosendum est effectum determinandi & excitandi per seipsum intellectum ad cognitionem intuitiuam, simili modo quo species determinat & iuuat ad abstractiuam. Ac sicut species non propter eam concurrat effectiue, ut sapius iam diximus: sic neque obiecti existentia concurrat effectiue, licet melius exciter, & ad actum præstantiorem, quam species. Potest enim, quamvis non concurrat effectiue, melius excitare: ut patet ex cognitione respectu voluntatis, quæ quò melior est, ipsam melius excitat: adeò ut licet charitas habitualis viæ, & patria, sit eadem: actus tamen charitatis in patria, sit supra modum excellentior, ob perfectionem visionis beatificæ.

Superest obseruare primò, præter duo illa genera specierum, nempe infusarum, & accensitarum per proprios actus, non esse alias ab obiectis ipsis impressas. Ut communius docent Theologi cum D. Thom. q. 55. art. 2. Ratio præcipua est, quia talis impressio specierum vel impossibilis est, vel superflua; ideòque à natura abhorrens. Impossibilis, quòdo obiecta non iuuat, aut sufficienter præsentia non sunt, atque etiam si sunt materia, quippe quæ non possunt Angelis imprimere species, neque materiales, quas Angeli non possunt recipere; neque immateriales, quas ipsi non possunt producere. Superflua verò, si adsunt obiecta, cum per se possint accedere concurrere. Difficultas verò præcipua, quæ in contrarium ex Angelorum institutione sumi potest, distinetur inferius dist. sequenti lect. 7.

Obseruandum est secundò, licet species ab initio infusæ Angelis, ex communi sententia, sint tales, ut res simpliciter representent sine circumstantia futuritionis, si de rebus futuris sunt: posse tamen Deum infundere species alterius generis, quæ sint representatiue futurorum ut talium: quemadmodum species ex actibus relicta non valent tantum ad rem præteritam cognoscendam secundum se simpliciter: sed etiam ut præteritam, & ut antea visam. Quæ duo genera specierum tantum differunt inter se, quantum cognitiones ipsæ, seu species expressæ, rerum secundum se simpliciter, abstractendo à futuro vel à præterito; & earundem rerum, ut futurarum, vel præteritarum. Tales fortè species Prophetis imprimuntur, quando res futuras, aut præteritas naturaliter in cognitæ, reuelant.

Quod autem vulgò dicitur, experientiam non posse infundi: intelligendum est de experientia formaliter, quatenus sit per frequenter & iteratas cognitiones, quæ sine nobis cooperantibus exerceri nequiverunt. At tamen potest Deus infundere species, experientialibus æquivalentes quoad certitudinem & euidentiã præteritorum, ut talium. Ita ut per illas non minus certò & euidenter sciamus rem fuisse, quam si hoc ipsum per intuitionem experti fuissetus.

75. Species supplet vicem obiecti quoad motum & citationem potentia cognoscitiua.

Obiectum per se non nec & determinat ad intuitionem.

77. Postquam impressio speciei vel rumi futurarum ut talium: quædam præterita præterita.

MARTIN
NEUS
LIB. I. DE ANG.
D. VI.